

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ АГРОПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

Калініченко Юрій, студент
Міжнародний університет фінансів
м. Київ, Україна
ORCID ID 0009-0009-7102-5831
e-mail: kalinichenko_yurij@ukr.net

Трофименко Олена, д.е.н., проф.
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
м. Київ, Україна
ORCID ID 0000-0002-2339-0377
e-mail: olena@ill.kpi.ua

Кашуба Світлана, д.е.н., проф.,
WSG University (Польща)

Діджиталізація є не лише актуальним, а й необхідним трендом у сучасних умовах. Впровадження нових технологій в усіх сферах сприяє оптимізації бізнес-процесів (як з точки зору їх якості, тривалості, ефективності, так і з точки зору вартості), їх осучаснення. Ураховуючи загальні тренди до діджиталізації – цей процес іноді є не запорукою конкурентних переваг, а навіть умовою виживання у конкурентному середовищі, яке побудоване на використанні досягнень науки та техніки.

Сільськогосподарські підприємства мають враховувати багато неконтрольованих факторів, що суттєво впливають на їх діяльність – погодні умови, кількість опадів. Саме тому впровадження у бізнес-процеси нових технологій формує певні можливості щодо передбачення та усунення негативних наслідків впливу таких факторів.

У першу чергу варто зазначити, що досить часто діджиталізація бізнес-процесів у наукових дослідженнях зводиться до автоматизації – вважається, що діджиталізація дозволяє саме автоматизувати процеси, робочі завдання. Однак це лише один з позитивних наслідків, впровадження сучасних технологій дає набагато ширше переваг – оптимізація (у тому числі реструктуризація бізнес-процесів, зміна порядку та формату їх протікання, вилучення непотрібних та застарілих бізнес-процесів), покращення взаємодії між окремими бізнес-процесами та бізнес-елементами тощо. Часто процеси діджиталізації зачіпають і взаємовідносини з постачальниками та клієнтами – як мінімум на рівні документообороту, як максимум – на рівні формування спільних платформ, взаємної інтеграції бізнес-процесів. На думку О.І. Гарафонової та Г.В. Жосан, різниця між автоматизацією та цифровізацією полягає в складності другої концепції та різниці в цілях і головній спрямованості процесів [1, с. 165].

Діджиталізація може нести позитивний вплив на всі рівні бізнес-процесів підприємства. Надалі розглянемо його, орієнтуючись на умовну кореневу модель бізнес-процесів підприємства. Відповідно такої моделі виділяють:

1. Бізнес-процеси управління (управління фінансами, управління стратегічним розвитком, управління операційною діяльністю тощо).
2. Основні бізнес процеси (постачання, виробництво, маркетинг, збут, логістика).
3. Забезпечуючі бізнес-процеси (найм та навчання персоналу, обслуговування та ремонт, енергозабезпечення, облік та звітність).

Діджиталізація, якщо не ототожнювати її виключно з впровадження ІТ-програм та сервісів, а й враховувати технології типу VR/AR, 3D-друку, використання дронів тощо, може впливати на всі перелічені рівні бізнес-процесів, у тому числі і виробництво.

Для економічних бізнес-процесів діджиталізація може проявлятися у [2, с. 135]:

- автоматизація фінансових процесів (виставлення рахунків, обробка рахунків, автоматизація платежів);
- управління ланцюжком поставок (управління запасами, управління складським господарством, автоматизація формування замовлень та їх передачі);
- управління взаємовідносинами із клієнтами (CRM);
- управління проектами з використанням цифрових інструментів.

Сюди ж можна додати власне системи управління бізнес-процесами (BPM), використання сучасних методів та засобів вимірювання продуктивності праці робітників, їх навчання (у тому числі із застосуванням, наприклад, технологій VR/AR для навчання нових робітників працювати із новою технікою). Впровадження IoT дозволяє прогнозувати та чітко планувати ремонтні роботи, обслуговування, вчасно виявляти поломки та проблеми у роботі обладнання, формувати віртуальні моделі виробничих процесів для контролю їх протікання. Таким чином, діджитал-технології дозволяють як автоматизувати, так і оптимізувати управлінські та забезпечуючі бізнес-процеси, а також процеси постачання та збуту. У випадку «синхронізації» застосовуваних технологій із постачальниками підприємства можуть формувати платформи для автоматичного пошуку постачальника, оформлення замовлення (а то і передачі замовлень постачальнику у режимі реального часу), його оплати. Це формує можливість взаємної інтеграції і навіть цифрової трансформації діяльності. Така інтеграція може бути результатом реінжинірингу бізнес-процесів із застосуванням сучасних технологій.

Щодо основних бізнес-процесів, то аграрні підприємства можуть діджиталізувати свої бізнес-процеси шляхом:

1. Використання сучасних технологій для оптимізації посівів. Сюди може входити як програмне забезпечення для планування кількості внесення добрив, насіння, часу посіву; так і техніка, оснащена сучасним програмним забезпеченням – сучасні трактори з автопілотом, GPS, сенсорні технології.
2. Використання дронів для внесення добрив, контролю стану полів, датчиків для контролю стану ґрунту.
3. Використання штучного інтелекту для планування маршрутів перевезень зібраного урожаю, його розподілу, наприклад, по зерносушильних установках, планування збору урожаю та прогнозування урожайності.
4. У тваринництві – різноманітна техніка для автоматичного годування, поїння, контроль мікроклімату у приміщеннях, планування надоїв.

Діджиталізація за такими напрямками дозволяє не лише оптимізувати власне бізнес-процеси, зробити їх більш ефективними, зменшити кількість помилок, підвищити якість продукції, підвищити урожайність, а й зробити більш прогнозованим облік через застосування Big Data. Так, стає можливим планувати фінансові показники на основі, наприклад, моніторингу ринкових цін на продукцію та прогнозу урожайності на початку збору урожаю тощо. Таким чином, це підвищує стійкість бізнесу у цілому.

Звичайно, кожне удосконалення може мати негативні сторони та певні ризики: несприйняття технологій персоналом, відсутність кваліфікованих кадрів, кібербезпека, фінансові ризики (особливо в умовах війни), необхідність оновлення всього обладнання або автопарку для забезпечення комплексного оновлення та діджиталізації. Саме тому кожне окреме підприємство перед впровадженням діджитал-технологій повинне здійснювати оцінку внутрішнього потенціалу, аналіз ризиків та обирати ступінь оновлення та глибину інтеграції технологій у діяльність.

Література:

1. Гарафонов, О., & Жосан, Г. (2023). Діджиталізація та автоматизація бізнес-процесів: відмінність дефініцій та місце в менеджменті підприємства. «Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка», 15, 161-166. <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2023.15.19>
2. Марченко, М. (2023). Діджиталізація процесів управління бізнес-діяльністю сільськогосподарських підприємств. Галицький економічний вісник Тернопільського національного технічного університету, 81(2), 133-139. https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2023.02.133